

Шапенко Л.О.,
фахівець I категорії,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Калюжний Р.А., д.ю.н., професор

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Специфіка діяльності цивільної авіації, високі психологічні та фізичні навантаження під час виконання авіапрацівниками своїх службових обов'язків, підвищене почуття відповідальності перед державою та пасажирями, обумовлюють виокремлення їх в окрему соціальну спільність. Ця спільність характеризується наявністю особливої системи цінностей, традицій, специфікою менталітету, правосвідомості, правової культури. Актуальність вивчення правової культури працівників цивільної авіації зумовлена тим, що їх діяльність регламентована значним масивом нормативно-правових актів, дотримання яких сприяє забезпеченню стабільності та підвищенню рівня безпеки під час здійснення різноманітних авіаперевезень.

Згідно Повітряного кодексу України від 19 травня 2011 року авіаційний персонал – це особи, які пройшли спеціальну фахову підготовку, мають відповідне свідоцтво і здійснюють льотну експлуатацію, технічне обслуговування повітряних суден, організацію повітряного руху, технічну експлуатацію наземних засобів зв'язку, навігації, спостереження, тобто відповідають кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою [1]. До складу авіаційного персоналу входять члени екіпажу; особи командно-керівного, командно-льотного, інспекторського та інструкторського складу; спеціалісти, які здійснюють технічне обслуговування повітряних суден; спеціалісти, які здійснюють нагляд та контроль за безпекою польотів; спеціалісти, які обслуговують повітряні перевезення та інші спеціалісти, що здійснюють забезпечення авіаційної безпеки та безпеки цивільної авіації в цілому [2, с. 192-193]. Наявність великої кількості персоналу передбачає поділ на керівників та підлеглих, старших та молодших спеціалістів, що визначає місце авіапрацівника в службовій ієрархії та підкреслює обсяг його прав та обов'язків, рівень правової культури і професіоналізму.

До цього часу серед вчених не існує єдиного погляду на природу правової культури та загальноприйнятого підходу до наукового визначення

її поняття. Тому і виникають певні труднощі, як у теоретичних дослідженнях з питань розвитку теорії правової культури, так із питань її практичної реалізації. Взагалі у світовій науці існує три основні підходи до розуміння феномену культури: філософський, соціологічний та антропологічний. Серед цих підходів можна виокремити соціологічний, при якому культура розглядається як явище колективне та універсальне, що містить загальні ідеї, цінності, правила поведінки (норми). Соціологічний підхід має важливе значення, особливо при розгляді питань правової соціалізації, правового виховання, формування правової культури.

Правова культура працівників авіації – це інформація про правові артефакти, яка зберігається й накопичується в середовищі авіапрацівників за допомогою знакових засобів. Необхідно відмітити, що правову культуру залежно від рівня і глибини пізнання правових явищ, а також з позиції оволодіння ними поділяють на повсякденну, професійну та теоретичну [3, с. 564-565].

Повсякденна правова культура авіапрацівників обмежується щоденними рамками життя при їх зіткненні з різноманітними правовими явищами. Специфіка повсякденної правової культури полягає в тому, що вона не піднімаючись до теоретичного рівня, заснована на принципах здорового глузду та залежить від життєвого досвіду кожного індивіда. Професійна культура проявляється у високому рівні знань і розуміння правових явищ та властива особам, які професійно займаються юридичною діяльністю, тобто працівникам юридичних служб авіаційних підприємств. Правова культура теоретичного рівня виробляється ученими, які працюють в галузі права і становить систему наукових знань про сутність, характер та взаємодію всіх правових явищ в суспільстві, а також весь механізм правового регулювання.

Зміст правової культури працівників цивільної авіації не може замикатися лише на юридичному просторі власної держави, а виходить далеко за її межі, оскільки діяльність авіапрацівників регламентована як нормами національного, так і міжнародного права. Таким чином, правову культуру можна визначити як категорію, що характеризує правову природу кожного окремого працівника, а також всієї авіаційної служби в цілому, обумовлених соціальним, духовним, політичним та економічним розвитком сучасного життя.

Правова культура авіаційного персоналу виражається у досягненні належного рівня розвитку діяльності цивільної авіації, правосвідомості і в цілому рівня правового розвитку кожного працівника, а також у за-

безпеченні дотримання принципів верховенства права, справедливості, свободи та гуманізму під час виконання своїх службових обов'язків.

Рівень правової культури працівників цивільної авіації обумовлюється їхнім правовим статусом, в якому відбито всі сторони юридичного буття кожного конкретного працівника. Правовий статус є акумулюючою категорією, що розкриває юридичний аспект соціального стану працівника, його взаємини з різними суб'єктами суспільного життя. За допомогою цієї категорії встановлюються стандарти можливої і необхідної поведінки, що забезпечують нормальну діяльність авіаційного персоналу в національному та міжнародному просторі.

В період становлення та розвитку незалежної демократичної держави правова культура розглядається як стратегічний феномен, покликаний зайняти провідну роль в суспільному житті. Рівень правової культури авіаційного персоналу залежить, перш за все, від правового розвитку особистості, виражений у правовому менталітеті, правосвідомості і правових установках, а також від її правової освіти та діяльності у відповідності до сформованих ціннісно-нормативних орієнтацій.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 року № 3393 – XII // Офіційний вісник України. – 2011. – № 46. – Ст. 1881.
2. Повітряне право України : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького. – Дрогобич : Коло, 2011. – 552 с.
3. Теорія держави і права. Академічний курс : підручник / [С.В. Бобровник, Ю.Л. Власов, В.С. Журавський та ін.] ; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688с.

УДК 378.126.007:34 (043.2)

Безпальча О.О.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Освіта покликана формувати творчу особистість, розвивати її таланти, розумові та фізичні здібності, виховувати високі моральні якості, збагачувати інтелектуальний потенціал суспільства, забезпечувати соціально-економічну та духовну сфери висококваліфікованими фахівцями. В Україні освіта визнається основою культурного, духовного, соціального, економічного розвитку держави, ґрунтується на засадах демократії, національної свідомості, пріоритету загальнолюдських духовних цінностей. Її метою є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства [1, с. 112]. Національна доктрина розвитку освіти України одним із головних завдань визнає підвищення рівня професіоналізму й творчого потенціалу викладачів освітніх установ профільної спрямованості [4]. Особливо актуальною ця проблема постає у зв'язку зі змінами в організації процесу вищої освіти. Адже у вищих навчальних закладах посилюється орієнтація на формування творчої особистості майбутнього випускника, його морального й творчого потенціалу. Зміни в організації вищої освіти обумовлюють проблему підготовки кадрового педагогічного потенціалу.

У науковій літературі виділяють наступні загальні вимоги до викладача вищих навчальних закладів: 1) професійна компетентність, яка базується на спеціальній науковій, практичній і психолого-педагогічній підготовці; 2) загальнокультурна і гуманітарна компетентність, що включає в себе знання основ світової культури, гуманістичні особистісні якості, відповідальність за результати власної діяльності, мотивації до самовдосконалення; 3) креативність, що передбачає сформованість нестандартного мислення, володіння інноваційною стратегією і тактикою, адаптацією до змін змісту і умов професійної діяльності; 4) комунікативна компетентність, котра включає володіння державною та іноземними мовами, сучасними засобами зв'язку і основами комп'ютерної гра-